HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

גנובתא דקניא. ומולה לומה: **אריצת.** שוכר מיסרמל הוה דמנית ריצת לן יטלנה בידו ויצא: **ומורי דמסכיר.** דכיון דלא לוגריה ליה מסתמא דמורי דמסכיר הוו הא: **נחלר דמסכיר.** [א] שלא השכיר את החנור: **ומורי דאתו מעלמא.** שוכר מיסרמל הוה דמנית נעלים וקניא ליה חנורו ומפילו קדם השוכר והגדיהן לן זכה בהן: **יש לו שם מליחה בעיר.** שיש קול בעיר שבא בני שבור בתוך שדהו או מן הנהר הניף לתוכה דגים: **והקולט מן האויר.** שקיבל גלגיל לתוך כלי שנתן כלי בתוך וקיבל גלגיל בתוכו: **שלו.** של שוכר: **ושכרפת ושבחלר.** קס"ד בחנור שלח השכירה לו המשכיר: **בשולי פרה.** סמוך לנקביה לליכא לוריך: **זרק ארנקי.** והפקירה לכל הקודם: **פרתי.** בתמיהה. תרתי מינטריכא לתנא למימני ליתני חדא כיון דבשלח השכירה עסקינן מה לי רפת ומה לי חלר: **שכרפת שבחלר.** המוסכרת לשוכר כל הזבל שברפת שבה לבעל הבית ומשמעינן דהמשכיר את החלר לא השכיר רפת שבה: **יוני שובך.** שמבקשים מזונותיהן בשדה וקניהן בשובך. ומין חלו יוני הרדסיות הגדילים בבתים: **חייבין בשילוח.** הקן אם רובצת על הביצים דקניגא(ה) בהן כי יקרא(ו) פרט למזומן דלאו מזומן נינהו: **קרי לאן כי יקרא פרט למזומן.** (ג) וכיון דהביצים שלו הוא ליה הקן מזומן דקן הוא הביצים: (ג) **מיליא רוכב.** קרינא בהן אן גיצים ואם היה בא לתפוס קודם שתיגמר יליאתה חייב לשלח האם ולקח הביצים: **אמאי אסורות משום גזל.** כיון דלא נפלה לחלרו: **אמן.** כלומר גזל דדכי שלוח לפילו אמן נמי קאמר דדעתו של בעל השובך עליהם דבטוח הוא דחוזרים למקומן לערב: **ואי בעית אימא.** הביצים ולא אמן: **לפילו דנפלה לחלרו.** חייבת בשילוח הקן ולא מזומן הוא כל זמן שאם רובצת עליהן ולא תיקבי לרבי יוסי בר' תניא גזל: **אסורות משום מי שאלה.** להא דתניא בתוספתא: **ואי דלא שלחה.** הא בעי שלוחה ואיכא לאסור שלח תשלח והדר את הביצים תקח לך וכו' מאי לישנא דלא כתיב שלוח הוא דלמו לן בר שלוח הוא דאיחייבה להדר לה בשילוח משום ביצה שאינה מהלכת: **מתני' נאבעדה נשובר.** לא ירבה לו שכר מוקם שהעיבור בכלל שנה:

גמ'

בגובתא דקניא. מכאן נראה כמו שביארם רש"י בתמורות (דף נג.) שמניחין המזוזה מעומד לכן לריך גובתא דקנה שלא תפול אבל לספ"ת שמניח לותה מיושב כמו ספר תורה מוגה בחרון ולא מעומד ובתמורות (שם) נמי עשאה כמין גגר פסולה ושיינו מעומד דשילהי המוכר פירות (ב"ב דף קל. ושם) אמר על כמין גגר היינו קבורת חמור משמע במעומד קאמר ושם כן גובתא דקניא למה לי ויש לומר שלא תכלה מלחלוחית הכותל:

מסייע ליה לרבי יוסי בר' חנינא. פירמתי בפ"ק (דף יג:): **קולט מן האויר אמאי הרי אלו שלו.** תימה ומי ליתני דרבי יוסי אמאי שבאבל של בעה"ב: **תרתי.** פי' דסתרון להדדי דהמי למיתני גופיה דפסיטא הוא דשוכר בית שכיר בחנור שלח שלו בתוכו כלום [ב] אבל בחנור שיש לשוכר בה חילוק כניסה ויליאה לגיתו לן הוי דבעל הבית והדר תני שלח שבחנור לבעל הבית: **פרט למזומן.** ות"ת ואמאי לן פרין נמי מסיפא אמאי לסורין מפני דרכי שלום גזל גמור הוי וי"ל דמסיפא ניחא ליה למיפרך וה"ה דמלי פריך מסיפא אי נמי לן מלי למיפרך מסיפא דליכא למימר דהכי קאמר לסורות משום גזל גמור הביצים ואמן מפני דרכי שלום: **אי הכי אמאי אסורים משום גזל.** דאפי ממוס דרכי שלום ליכא ומאני אאמן מפני פי' ולא לביצים ות"ת אמן נמי הא נמי לריך שילוח וי"ל כי ליכא ביצים מתמיה וה"ה דה"ת למימר כס"ד מעיקרא לביצים שנפלו יש גזל גמור ואמן יש דרכי שלום:

לא צריכא בקטן. ול"ג דשלחה קטן דאי שלחה קטן בעל השובך מדלוייתא ואטו משום דלקטן קטן יהא שלו אלא קטן שקטן לקח הביצים בלא שילוח שעדיין לן זכה בעל השובך בביצים ותימה לאפי' בגדול ה"מ לאוקמי וכגון שאמן ידו או גגדו מחת הביצים בשעה שאם רובצת עליהם ולא נתכוין לזכות בביצים עדיין לאסור הוא אלא עשה כן כדי שלא יזכה בעל השובך בביצים מ"כ (ד) ושילח את האם ואטו עכשיו וזוכה בהן:

ובא בגובתא דקניא ת"ר (ו) המשכיר בית לחבירו על (א) השוכר לעשות לו מזוזה (ב) ובשהוא יוצא לא יטלנה בידו ויוצא ומנכרי נוטלה בידו ויוצא ומעשה באחד שנטלה בידו ויצא וקבר אשתו ושני בניו מעשה לסתור אמר רב ששת אריישא: הזבל של בעל הבית ואין לשוכר אלא היוצא מן התנור ומן הכירים בלבד: במאי עסקינן אילימא בחצר דאגיר ליה לשוכר ותורי דשוכר אמאי של בעה"ב אלא בחצר דלא אגירא לשוכר ותורי דמשכיר פשיטא (ג) (ג)לא צריכא בחצר דמשכיר ותורי דאתו מעלמא קמו בה מסייע ליה לר' יוסי ברבי חנינא (ג)דא"ר יוסי ברבי חנינא חצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו מיתיבי אם אמר כל מציאות שיבאו לתוכו היום תקנה לי חצרי לא אמר כלום ואם איתא להא דא"ר יוסי בר' חנינא חצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו אמאי לא אמר כלום הכא במאי עסקינן בחצר שאינה משתמרת אי הכי אימא סיפא יצא לו שם מציאה בעיר דבריו קיימין ואי בחצר שאינה משתמרת כי יצא לו שם מציאה בעיר מאי הוי כיון דיצא לו שם מציאה בעיר מיבדל בדילי אינשי מינה והויא לה כחצר המשתמרת מיתיבי זבל היוצא מן התנור ומן הכירים (ד)והקולט מן האויר הרי הוא שלו ושברפת ושבחצר של בעל הבית ואם איתא להא דר' יוסי בר' חנינא דאמר חצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו קולט מאויר אמאי הרי הוא שלו אויר חצרו הוא אמר אביי במדביק כלי בשולי פרה רבא אמר אויר שאין סופו לנוח לאו כמונח דמי ומי פשיטא ליה לרבא והא מיבעי בעי לה (ה)דבעי רבא זרק ארנקי בפתח זה ויצאתה בפתח זה מהו אויר (ה)שאין סופו לנוח כמונח דמי או לאו כמונח דמי התם לא מיפסק ולא מידי הכא מיפסק כלי ושברפת ושבחצר הרי אלו של בעל הבית תרתי אמר אביי הכי קאמר ושברפת שבחצר הרי אלו של בעל הבית אמר רב אשי (ה)זאת אומרת המשכיר חצירו סתם לא השכיר רפת שבה מיתיבי (ו)יוני שובך ויוני עלייה (ו)חייבות בשילוח (ו)ואסורות בגזל מפני דרכי שלום ואם איתא להא דאמר רבי יוסי בר' חנינא חצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו קרי כאן (ו)כי יקרא (ה)פרט למזומן אמר רבא ביצה ביציאת רובה הוא דאיחייבה לה בשילוח ומיקנא לא קניא עד דנפלה לחצרו וכי קתני חייבות בשילוח מקמי דתיפול לחצירו אי הכי אמאי אסורות משום גזל אאמן ואיבעית אימא לעולם אביצים ומדנפיק רובה דעתיה עילוה והשתא דאמר רב יהודה אמר רב (ה)אסור לזכות בביצים כל זמן שהאם רובצת עליהם שנאמר (ו) שלח תשלח את האם והדר את הבנים תקח לך אפי' תימא דנפלה לה לחצרו (ו)כל היכא דאיהו מצי זכי ליה חצרו זכיא ליה וכל היכא דאיהו לא מצי זכי ליה חצרו נמי לא זכיא ליה א"ה אסורות בגזל מפני דרכי שלום אי דשלחה גזל מעליא הוא אי דלא שלחה הא בעי שלוחה בקטן דלאו בר שילוח הוא קטן בר דרכי שלום הוא ה"ק אביו של קטן חייב להחזיר לו מפני דרכי שלום: **מתני'** (ב)המשכיר בית לחבירו השנה נתעברה השנה נתעברה נתעברה לשוכר השכיר לו לחדשים (ו)מעשה בציפורי באחד ששכר מרחץ מחבירו בשנים עשר זהב לשנה מדינר זהב לחדש

ובא

מוסף רש"י

דרק ארנקי בפתח זה. והפקירו לכל הקודם (לעיל יב). אויר שאין סופו לנוח. בתוך הפתוח, כמונח דמי. וקנאו בעל הבית הראשון, או לאו כמונח דמי. לכתי בעי פתוח שאין סופו לנוח בתוך הבית כמונח דמי, דמילו פתוח שהיה סופו לנוח בתוך הבית פסיטא לן לתפילו קדם שיש אחר וקלטה בתוך החויר לן קנה, דמשמכנס לחויר קנאו בעל הבית, דתנן במסכת גיטין (עט.) היתה עומדת בכלם הגג חרב לה נט, היו שנכנס לחויר הגג הרי זו מגורשת, הוא למעלה והיא למטה היו שיש מדרגות הגג נמחק או נשבר הרי זו מגורשת (לעיל יב). יוני שובך. יוני מדבריות שקננו בשובך (חולין קלה:). **ביציאת רובה הוא דאיחייבה לה בשילוח.** דאם בא אדם ונטל את האם כשהיא מעולה ביניהם וכבר יצא רובה, חייב לשלח מקומי דתפול למטה, דלמתי לאו מזומן הוא (שם קמא:). **אי הכי.** דלא קנאה מלרו. **אמאי אסורות משום גזל.** ומפילו מפני דרכי שלום, ומלא עליין מגוף הפס הוא, ומשני אאמן. דרכי שלום דקאמר מפילו על הפס עלמה יש משום דרכי שלום (שם). **ואיבעית אימא לעולם אביצים.** מפילו על אמן מפילו משום דרכי שלום אין כאן, הואיל ואינה יוחה לתופסה לן סמכה דעת בעל השובך עלה ואינו מתקוטט עם הלוקח, אבל מהביצים הוא מתקוטט דדעתיה עליהן ואפי נמי דלא קנה לו חלרו, משום דרכי שלום מיהא ליכא (שם). **והשתא דאמר רב יהודה אמר רב אסור לזכות בביצים בי.** מהשתא מלית למיקם אמתניתין מפילו יליאה טובה ולא תקבי לי' יוסי ברבי חנינא דלאו מזומן הוא ואייבת בשילוח משום ביצה אחרונה ואת שלא עמדה הפס עליה משהטילתה, ואף על פי שאפשר לאחר לן קנאה מלרו, דכיון דהוא עלמו אם היה כאן לא היה יכול להחזיק בה, מלרו נמי לן מני זכי ליה אחר זה מזומן (שם). **לזכות.** לפסוק ידו מתת הפס ולהחזיק בהם, כל קנייה דהפקר זכייה קרי ליה (שם). **אי הכי אסורות בגזל מפני דרכי שלום.** ומו לן, אי דשלחה. קוסם אסחזיק בה, הרי קנאה מלרו לפעול הבית וגזל מעליא הוא, ומי לן שלחה היינו היכי יכול ליטול לביצים, הא בעי שלום קודם לקיחת הביצים כרב יהודה, ומשני בקטן דלאו בר שלוח הוא. והוא הדין דהוי מני לשנויי כגון דעבר ונטלן מתת הפס דגזל מעליא ליכא, מלא ניחא ליה לשנויי בדרך היתר ולא בדרך איסור (שם).

תורה אור השלם

1 כִּי יִקָּרֵא קֵן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ בַּדֶּרֶךְ בְּכָל עֵץ אוֹ עַל הָאָרֶץ אֶפְרֹחִים אוֹ בֵיצִים וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרֹחִים אוֹ עַל הַבֵּיצִים לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים: דברים כב ו

2 שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים: דברים כב ז

הגהות הב"ח

(ה) גמ' לפ"ז ליכא בתר דמסיק. ל"ב ע"ל דף מט ע"ב: (ו) רש"י ד"ה קני וכו' דכיון: (ז) ד"ה ביציאת רובה: (ד) תוס' ד"ה לפ"ז לפ"ז וכו' ממ"כ שילח כל"ל ותוס' ו' נמחק:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה בתר דמשכיר שלח כו'. נ"ב תבל דמ"ס כתב תפי' השכירו (ועמ"ש בגיטין במ"מ פ"ו ה"ג): [ב] תוס' ד"ה תרתי. תבל כו'. נ"ב ובינב"ן כתב דכה"ג הוא דבע"ה כמ"ל יו"ד ב' רב פפא תמר כו' כי זכה כו' (וע"ש בס"ק ז):

פח א מיי' פ"ו מהל' שכירות הל' ג ופ"ה מהל' תפילין הלכה יא סמג עשין נג טוש"ע מ"מ סי' שיב סעיף ב ושוש"ע י"ד סי' רלח סעיף ב [רב אלפס כתן ושלוח הלכות מוהח דף עח.]:

פט ב מיי' פ"ה מהל' תפילין הלכה יא סמג עשין נג טוש"ע י"ד סי':

צ ג מיי' פ"ו מהלכות שכירות הל' ה ועיין בהגהות ובמגיד משנה סמג עשין פט טוש"ע מ"מ סי' שיג סעיף ג:

צא ד טוש"ע שם בהג"ה:

צב ה מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעיף ב:

צג ו מיי' פי"ג מהל' שמיטה ויובל הלכה ח סמג לאוין קכ טוש"ע י"ד סי' רלב סעיף ב:

צד ז מיי' פ"ו מהלכות גזילה ואבידה הל' ז סמג עשין נג טוש"ע מ"מ סי' שע סעיף ו ופעיף ד:

צה ח מיי' פי"ג מהל' שמיטה הל' ח סמג לאוין קכ טוש"ע י"ד סי' רלב סעיף ב:

צו ט י מיי' שם הל' יח:

צז כ מיי' פ"ו מהלכות שכירות הלכה ג סמג עשין פט טוש"ע מ"מ סי' שיב סעיף טו: